

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1941 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändrade bestämmelser rörande jakt å älg.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 53, av herr *De Geer* har hemställts, att sådana bestämmelser utfärdas för älgjakten och eventuellt även för annan jakt, att större hänsyn än hittills tages till jaktens avkastning ur försörjningssynpunkt.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionen, hänvisas till densamma.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt utlåtande över motionen från domänstyrelsen. Därjämte har yttrande över motionen avgivits av Svenska jägareförbundet, som av utskottet beretts tillfälle därtill.

Domänstyrelsen har avstyrkt ett omläggande av älgjakten på sätt motionären föreslagit. I övrigt har domänstyrelsen anført i huvudsak följande.

Allt sedan slutet av 1920-talet har älgstammen inom riket ökats. Enligt senaste försök till uppskattning har den beräknats uppgå till omkring 35,000 djur, en siffra som emellertid måste betraktas såsom synnerligen oviss.

Motionärens önskan att tiden för jakt efter älg skulle förlängas och förläggas över en större del av året har tidigare vid flera tillfällen kommit till uttryck i förslag om åtgärder för införande av en mera rationell älgjakt. Dylka önskemål voro även en av anledningarna till att denna fråga vid 1931 års riksdag blev föremål för behandling, som resulterade i förordningen den 18 juli 1931 (nr 306) med vissa bestämmelser angående jakt efter älg. Enligt denna förordning kunde jakträttsinnehavare, som förfogade över jaktområde av den storlek och beskaffenhet, att området efter förhållandena i orten kunde anses medgiva en tillfredsställande vård av älgbeståndet, erhålla tillstånd att på vissa villkor bedriva jakt efter älg under en tid av högst fjorton dagar, räknat från och med den första dag, då i allmänhet jakt efter älg vore i orten tillåten, och därvid fälla det antal älgar, som vederbörande myndighet funnit skäligt medgiva.

Genom ikraftträdandet av jaktstadgan den 3 juni 1938 (nr 279) har förordningen den 18 juli 1931 upphävt och ersatts med bestämmelser i 15 § jaktstadgan, som bland annat föreskriver: »Förfogar jakträttsinnehavare över mark av den storlek och beskaffenhet, att densamma efter förhållandena i orten kan anses medgiva en tillfredsställande vård av älgbeståndet, eller utgöres jaktvårdsområde, varom stadgas i 10 § lagen om rätt till jakt, av mark som nu är sagd, må tillstånd kunna meddelas de å den mark jaktberättigade att under särskild jakttid där fälla det antal älgar, som med hänsyn till stammens storlek och omständigheterna i övrigt finnes skäligt.» Enligt bestämmelserna i samma författningsrum må för älg ej meddelas längre särskild jakttid än en månad, och skall däri ingå den tid, under vilken i all-

mänhet jakt efter älg är i orten tillåten. Genom dessa bestämmelser i jaktstadgan har således i viss utsträckning tillgodosetts önskemålet att älgjakten skulle utsträckas över en längre tid än vad förut varit fallet.

I detta sammanhang må erinras om bestämmelserna i 16 § jaktstadgan, som möjliggöra fällandet — även under andra tider av året — av älgar, som förorsaka skada å odlad mark. Även dessa bestämmelser verka i sin mån till ett fördelande av jakten efter älg över en längre tid.

Genom kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 491) angående tillfälliga ändringar i fridlysningsstiderna för vissa djurslag bestämdes tiden för älgjakten under år 1940:

i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län samt Särna och Idre socknar av Kopparbergs län till 9—11 september;

i riket i övrigt till 14—19 oktober.

Med hänsyn till den stora nedslaktning av nötboskap och därav föranledd överbelastning av köttmarknaden, som på grund av minskad skörd kunde beräknas uppkomma under sistlidna höst, förordnade Kungl. Maj:t genom kungörelse den 1 augusti 1941 (nr 740) om avkortning av den, enligt vad ovan sagts, bestämda jakttiden och om inskränkningar i fråga om licensjakten på så sätt att i de delar av riket, där jakttiden bestämts till sex dagar, densamma skulle omfatta endast tre dagar och, i fråga om licensjakt, att tiden därför i hela riket skulle få beviljas för längst femton dagar. Den minskning i tillförseln av älgkött i marknaden, som var syftet med den avkortade jakttiden, kom emellertid ej till synes i någon större grad. Under året fälldes nämligen 8,725 djur, varav 2,377 eller 27 procent under särskild jakttid. Beräknas varje fällt djur lämna i genomsnitt 150 kilogram till människoföda dugligt kött, utgör hela avskjutningen under år 1940 1.3 miljoner kilogram kött. Tillförseln av nötkött läser enligt uppgift av Sveriges slakteriförbund under år 1939 ha uppgått till omkring 71 miljoner kilogram eller i medeltal pr vecka omkring 1.4 miljoner kilogram. Under hösten är tillförseln större än vid andra tider av året och uppgår under en vecka i oktober till omkring 1.8 miljoner kilogram kött. Den årliga älgavskjutningen överstiger sålunda icke en veckas tillförsel av nötkött och kan därför ej med fog anses utöva något avgörande inflytande å rikets försörjning med animalier. Det förhållandet att älgjakten infaller just under en tid, då tamboskapens betesgång upphör och nedslaktningen är större än under andra tider av året, medför dock en olägenhet, som ej kan förbises. Till annan tid än hösten bör emellertid älgjakten av biologiska skäl ej förläggas. Ett mera allmänt införande av licensjakt, eventuellt utsträckt till två månader, skulle dock medföra älgköttets spridning över en längre tid och sålunda med hänsyn till köttmarknaden innebära en viss fördel. Även ur jaktvårdens synpunkt vore önskvärt att älgjakten i största möjliga utsträckning förlades till en förlängd särskild jakttid, som möjliggjorde en lugnare och mera rationell avskjutning med utväljande av sådana djur, som i första hand borde fällas. Emellertid torde de villkor beträffande jaktområdets storlek m. m., som jämlikt bestämmelserna i 15 § jaktstadgan gälla för erhållande av tillstånd till särskild jakttid, ej kunna eftergivas. Ett genomförande av motionärens tanke att all jakt skulle »ske efter s. k. licensförfarande» komme således, med bibehållande av nuvarande villkor för tillstånd till särskild jakttid, att beröva det stora flertalet jakträttsinnehavare all rätt till jakt efter älg.

Gällande bestämmelser i 15 § jaktstadgan innebära emellertid möjlighet även för innehavare av mindre marker att, efter sammanslutning till jaktvårdsområden enligt 10 § jaktlagen, erhålla tillstånd till särskild jakttid. Svenska jägareförbundet och dess länsjaktvårdsföreningar ha sedan jaktlagens tillkomst verkat för bildande av sådana områden.

Enligt styrelsens mening är det ej lämpligt att helt övergå till licensjakt, innan de mindre fastigheterna mera allmänt sammanslutits till jaktvårdsområden på sätt föreskrifterna i jaktstadgan anvisa.

Jämväl Svenska jägareförbundet har avstyrkt bifall till motionen och anfört bland annat följande.

Förbundet ansluter sig till önskemålet, att älgjakten om möjligt utsträcker sig över en längre tid, vilket dock ej torde kunna ske i annan form än licensjakt under särskild jakttid. För erhållande av tillstånd till sådan jakt föreskriva bestämmelserna i 15 § jaktstadgan emellertid som villkor, att jaktområdet skall vara av sådan omfattning, som möjliggör en tillfredsställande vård av älgbeståndet. Det torde ej vara motionärens mening att släppa på dessa fordringar beträffande arealen. En omläggning av älgjakten till utslutande licensjakt skulle således göra älgjakten till ett privilegium huvudsakligen för innehavare av större jaktområden. Bestämmelserna i nyssnämnda författningsrum innebära emellertid öven möjlighet för ägare av mindre fastigheter att, efter sammanslutning till jaktvårdsområden enligt 10 § jaktlagen, erhålla tillstånd till särskild jakttid. Sedan den nya jaktlagens tillkomst har förbundet verkat för sammanslutning av mindre fastigheter till dylika områden. På grund av rådande förhållanden med omfattande militärinkallelser och försvårade kommunikationer m. m. har emellertid denna verksamhet, trots allvarliga strävanden, ännu ej nått någon för landet i dess helhet större betydelse, ehuru i en del trakter stora sådana områden bildats. För att giva någon uppfattning om omfattningen av denna verksamhet kan nämnas, att för närvarande finnas 53 i vederbörlig ordning fastställda jaktvårdsområden, omfattande 4,000 markägare och en areal av 193,000 hektar. Härtill kommer 25 områden, som färdigbildats men ännu ej fastställts, och 79 områden under bildande. De båda senare grupperna omfatta omkring 7,200 markägare och ett sammanlagt markområde av 531,000 hektar. Det är förbundets förhoppning, att innehavare av mindre fastigheter i allt större omfattning skola finna ändamålsenligt att sammansluta sina marker till jaktvårdsområden och sålunda kunna övergå till licensjakt, som, enligt förbundets mening, helst skulle kunna utsträckas över längre tid än nu gällande bestämmelser medgiva. Förbundets strävanden i denna del verka således i det syfte motionären avsett.

Ehuru förbundet alltså anser önskvärt, att älgjakten i allt större omfattning bedrivs under en utsträckt särskild jakttid, synes dock tiden ej vara inne att helt övergå till licensjakt, förr än de mindre fastigheterna mera allmänt sammanslutits till större jaktvårdsområden enligt bestämmelserna i 10 § jaktlagen.

Utskottet.

I motionen föreslås att för möjliggörande av ett bättre utnyttjande ur försörjningssynpunkt av jakten efter storvilt förändrade bestämmelser rörande jakten efter älg och eventuellt även annat större villebråd måtte utfärdas. Enligt motionärens uppfattning borde i dylikt syfte de allmänna jakttiderna för älg förlängas och fördelas på perioder, varjämte borde överbägas huruvida icke jakten i större utsträckning än hittills kunde bedrivas under särskilda jakttider, s. k. licensjakt.

Såsom utskottet framhållit i sitt utlåtande nr 43 över en vid innevarande års riksdag inom andra kammaren väckt motion angående utsträckning av rätten till ersättning för älgskada har inom jordbruksdepartementet ifråga-

satts längre tider för årets älgjakt än under nästföregående år. Då sålunda frågan om en förlängning av de allmänna jakttiderna för älg torde komma att av Kungl. Maj:t omprövas, finner utskottet icke nu anledning att uttala sig härom. En förläggning av älgjakten till annan del av året än hösten synes såsom domänstyrelsen i sitt yttrande framhållit icke lämpligen böra ske med hänsyn särskilt till djurens fortplantningsförhållanden.

Vad beträffar det i motionen framförda förslaget att licensförfarandet borde vinna ökad tillämpning vid jakten efter älg vill utskottet i anslutning till vad därom anförts i yttrandena som sin mening framhålla, att licensjakt icke bör få bedrivas under andra förutsättningar rörande jaktvårdsområdes storlek m. m. än som angivas i gällande jaktstadga. Vad särskilt angår frågan om utsträckta tider för dylik jakt torde frågan därom lämpligen kunna upptagas till behandling i samband med den nyssberörda omprövningen av de allmänna jakttiderna. I anslutning till vad ovan anförts rörande villkoren för jakt varom nu är fråga vill utskottet dock framhålla, att licensjakten torde få jämförelsevis ringa betydelse, så länge bildandet av jaktvårdsområden inom landet icke fått större omfattning än vad som framgår av utredningen i ärendet. Utskottet anser sig sålunda för närvarande böra avstyrka bifall till förevarande motion.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 53 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 maj 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Manner-skantz, von Stockenström, Anderberg* och *Svedberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Gustafson* i *Vimmerby, Ericsson i Sörsjön, Carlström, Mäler, Liedberg* och *Andersson* i *Surahammar*.